

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«МЕХАНІКО-ТЕХЕОЛОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Розглянуто і схвалено на
засіданні
педагогічної ради коледжу
протокол № 2 від 09 09 2025р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор МТФК ОНТУ
Олена КІЧУК
2025р.

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ
у Відокремленому структурному підрозділі
«Механіко-технологічний фаховий коледж
Одеського національного університету»

1. Загальні положення

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання (далі – Положення) у відокремленому структурному підрозділі «Механіко-технологічний фаховий коледж Одеського національного університету» (далі – Коледж) визначає організаційні засади інклюзивного навчання з метою реалізації права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття якісної освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Порядку організації інклюзивного навчання в закладах фахової передвищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.12.2021 №1321, інших нормативних актів у сфері освіти.

1.3. Коледж надає освітні послуги здобувачам фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами нарівні з іншими здобувачами освіти, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального та майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно-орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності всіх здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувача освіти з особливими освітніми потребами (за наявності), виданого інклюзивно-ресурсним центром.

Особи з особливими освітніми потребами, які навчаються в Коледжі, мають право на: повагу до людської гідності, захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм дискримінації за ознакою наявності особливих освітніх потреб, стану здоров'я чи інвалідності або будь-якою іншою ознакою.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

інклюзія – процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності здобувачів освіти у навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для

розвитку; або процес реального залучення здобувачів освіти з особливими потребами до освітнього процесу у Коледжі; або особлива система навчання, яка передбачає індивідуальний підхід до здобувачів освіти;

інклюзивне навчання – комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти здобувачам з особливими потребами шляхом організації навчання у Коледжі з урахуванням індивідуальних особливостей таких здобувачів освіти;

▪ *здобувачі освіти з особливими освітніми потребами* – особи з особливими освітніми потребами, які здобувають фахову передвищу освіту в Коледжі та потребують додаткової, постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення їх права на освіту;

інклюзивна група – академічна група в Коледжі, де поряд з іншими здобувачами освіти навчаються особи з особливими потребами;

індивідуальна програма розвитку – документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку здобувача освіти та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків (опікунів) з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання;

інклюзивне освітнє середовище – простір Коледжу, в якому забезпечується сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх потреб та можливостей, в якому здобувачі освіти з особливими освітніми потребами можуть вільно пересуватись, навчатись, розвиватись і спілкуватись;

супровід – система заходів, що мають забезпечити рівний доступ до навчання, тобто усунення або мінімізація проблем у навчанні для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Супровід охоплює процеси підготовки до вступу, допомогу в дотриманні процедури вступу, подальшого навчання в Коледжі, а також передбачає підтримку зв'язків із випускниками та моніторинг їхнього працевлаштування.

2. Організація освітнього процесу

2.1. Прийом на навчання осіб з особливими освітніми потребами для здобуття фахової передвищої освіти здійснюється на конкурсній основі згідно Правил прийому до Коледжу, розроблених відповідно до Умов прийому на навчання до закладів фахової передвищої освіти у відповідному році, затверджених Міністерством освіти і науки України.

2.2. Організація освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами у Коледжі передбачає:

- створення інклюзивного освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів осіб з особливими освітніми потребами, зокрема надання можливостей формування індивідуальної освітньої території;
- застосування принципів універсального дизайну в освітньому процесі;
- приведення території Коледжу, будівель, споруд та приміщень у відповідність з вимогами державних будівельних норм, стандартів та правил. У разі, коли наявні будівлі, споруди та приміщення Коледжу неможливо повністю пристосувати для потреб осіб з інвалідністю, здійснюється їх розумне пристосування з урахуванням універсального дизайну;
- забезпечення необхідними навчально-методичними матеріалами та інформаційно-комунікаційними технологіями для організації навчального процесу;
- належного фінансового, кадрового, матеріально-технічного, організаційного та інформаційного забезпечення;
- безоплатного забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я;
- забезпечення необхідними допоміжними засобами для навчання, що дають змогу опанувати освітньо-професійну програму;
- забезпечення підручниками, у тому числі електронними, посібниками здобувачів повної загальної середньої освіти у закладах фахової передвищої освіти, що враховують особливі освітні потреби, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;
- забезпечення доступу до мережі Інтернет, систем баз даних із врахуванням розумного пристосування.

2.3. Для комфортного навчання у Коледжі здобувачі освіти мають право на індивідуальні технічні засоби, зокрема, слухові апарати, ноутбуки тощо.

2.4. Навчальні аудиторії Коледжу обладнуються, за потреби, спеціальними технічними засобами.

2.5. Для здобувачів освіти із обмеженими можливостями у пересуванні освітній процес організовується у навчальних приміщеннях з безбар'єрним доступом. Архітектурна безбар'єрність зовнішнього і внутрішнього простору Коледжу поступово забезпечується з урахуванням фінансових та технічних можливостей його архітектурної адаптації і передбачає влаштування пандусів, усунення порогів, встановлення спеціальних поручнів уздовж сходинок, забезпечення належної ширини дверей, проходів між партами; створення санітарних умов та обладнання санітарних вузлів тощо. У разі неможливості повного облаштування наявних будівель, споруд та приміщень Коледжу для потреб здобувачів освіти, здійснюється їх розумне пристосування.

2.6. Для організації самостійної роботи бібліотекою коледжу надається доступ до електронних ресурсів навчально-методичного забезпечення у різних форматах.

2.7. Для забезпечення освітнього процесу за умов дистанційного навчання використовується освітня платформа «MOODLE».

2.8. Директор Коледжу на підставі письмової заяви здобувача освіти з особливими освітніми потребами або одного з батьків (законних представників) та висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи, наданого інклюзивно-ресурсним центром, утворює інклюзивну групу.

2.9. Утворення інклюзивної групи в Коледжі та припинення її діяльності здійснюється відповідно до наказу директора Коледжу.

2.10. Гранична чисельність здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в певній інклюзивній групі встановлюється директором Коледжу з урахуванням вимог до формування академічних груп, освітньо-професійної програми, пристосованості аудиторій тощо, але не може перевищувати 50 відсотків від загальної кількості здобувачів освіти у відповідній групі.

2.11. Організацію інклюзивного навчання та забезпечення супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в Коледжі забезпечує навчальна частина.

2.12. Навчальна частина виконує такі завдання:

- співпрацює із цикловими комісіями Коледжу щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення спеціального навчально-реабілітаційного супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;
- розробляє індивідуальний навчальний план здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, проводить моніторинг його виконання, вносить до нього зміни;
- оцінює потреби здобувача освіти з особливими освітніми потребами у забезпеченні необхідними спеціальними засобами навчання та звертається із відповідним поданням до директора Коледжу для вирішення цих питань;
- організовує підготовку (підвищення кваліфікації) педагогічних працівників Коледжу, волонтерів для роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів, засідань за круглим столом тощо;
- консультує та надає методичну допомогу педагогічним працівникам Коледжу щодо організації освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

2.13. Навчання осіб з особливими освітніми потребами здійснюється за індивідуальним навчальним планом.

2.14. Індивідуальний навчальний план здобувача освіти з особливими освітніми потребами розробляється за його участю з урахуванням рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності) і передбачає пристосування чи модифікацію освітнього процесу для створення максимально комфортних умов для навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

2.15. Індивідуальний навчальний план є спільним напрацюванням здобувача освіти з особливими освітніми потребами, викладача дисципліни та відповідальної особи навчальної частини і має на меті знайти найбільш ефективні та справедливі рішення існуючих викликів у навчанні та житті здобувача освіти.

2.16. Консультування викладача щодо пристосувань або модифікацій, визначених для конкретного здобувача освіти з особливими освітніми потребами,

проводить заступник директора з навчальної роботи.

2.17. Індивідуальний навчальний план підписується здобувачем освіти з особливими освітніми потребами та затверджується заступником директора з навчальної роботи.

2.18. Освітньо-професійні програми фахової передвищої освіти для осіб з особливими освітніми потребами можуть мати корекційно-розвивальний складник. Такий складник повинен враховувати рекомендації індивідуальної програми реабілітації здобувача освіти з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності).

2.19. Інклюзивне навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами передбачає надання їм (за потреби) соціальних послуг, зокрема:

- супроводу під час інклюзивного навчання; фізичного супроводу осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на колісних кріслах, мають порушення зору;

- інші послуги із переліку базових соціальних послуг.

2.20. Директор Коледжу створює умови для надання таких послуг на підставі письмової заяви здобувача освіти з особливими освітніми потребами (у разі, коли особа є повнолітньою) або одного з її батьків (інших законних представників) не пізніше, ніж за два робочих дні після подання такої заяви. Допуск особи, яка надає базову соціальну послугу до Коледжу, здійснюється за умови дотримання такою особою Правил внутрішнього розпорядку Коледжу, охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки на основі укладення відповідного договору між Коледжем та особою, яка надає такі послуги, за згодою здобувача освіти з особливими освітніми потребами (у разі, коли особа є повнолітньою) або одного з її батьків (інших законних представників).

2.21. Для забезпечення соціальних потреб здобувачів освіти з особливими освітніми потребами до участі в освітньому процесі Коледжу можуть бути допущені: один з батьків особи з особливими освітніми потребами або уповноважена ними особа. Рішення про їх допуск до участі в освітньому процесі приймає директор Коледжу на основі укладення відповідного договору між Коледжем та особою, яка забезпечує соціальні потреби здобувача освіти з особливими освітніми потребами.

2.22. При організації освітнього процесу в інклюзивній групі необхідно враховувати психофізіологічні особливості та перешкоди у навчанні здобувачів освіти з особливими освітніми потребами різних нозологій, їхні потреби в компенсації сенсорних порушень, що заважають сприймати навчальний матеріал, соціально-психологічні чинники, що ускладнюють інтеграцію здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, потреби у фізичній реабілітації тощо.

2.23. Лекційні, практичні, семінарські та інші види занять в інклюзивній групі здійснюються з використанням спеціального обладнання, навчально-методичних матеріалів у формі, що допоможе здобувачам освіти у сприйнятті та засвоєнні навчальної інформації.

2.24. Процес оцінювання проводиться з використанням розумних пристосувань у формі, доступній здобувачам освіти з особливими освітніми потребами з урахуванням збільшення часу на оцінювання, використання доступних форматів, залучення перекладачів жестової мови (за потреби). При цьому результати оцінювання мають демонструвати їхній прогрес і досягнення в опануванні курсу.

2.25. Здобувачі освіти з особливими освітніми потребами мають право на модифікацію освітнього процесу, яка може включати:

- модифікацію процедури форми контролю (окреме приміщення, продовження часу, відведеного для підсумкового контролю, використання адаптивних технологій тощо);

- додаткове облаштування/пристосування (освітлення, звукопідсилення, шумоізоляція, спеціальні меблі, засоби аудіо- та/або відеозапису лекційних занять за згодою із викладачем) навчального місця в аудиторії відповідно до рекомендацій, викладених у довідці закладу охорони здоров'я;

- альтернативний формат навчальних матеріалів;

- підтримку студентів-волонтерів чи одногрупників в ролі академічних менторів, допомогу в побутових справах та щоденному житті в місці спільного проживання.

3. Супровід інклюзивного навчання

3.1. Супровід здобувачів освіти з особливими освітніми потребами у закладі освіти передбачає:

- навчально-організаційний супровід – допомогу учасникам освітнього процесу в його організації; написання та моніторинг виконання індивідуального навчального плану здобувача освіти з особливими освітніми потребами, організацію індивідуальних консультацій тощо;

- педагогічний супровід – системна діяльність, яка включає надання педагогічної допомоги здобувачам освіти з особливими освітніми потребами під час освітнього процесу. Він полягає в оптимізації викладання навчального матеріалу у максимально сприятливій для них формі, впровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається індивідуальний супровід з метою допомоги у розв'язанні індивідуальних проблем опанування освітніх компонентів. Такий вид супроводу здійснюють циклові комісії, які забезпечують викладання відповідних освітніх компонентів;

- психологічний супровід – системна діяльність, яка включає надання психологічної допомоги здобувачам освіти з особливими освітніми потребами під час освітнього процесу. Він полягає у з'ясуванні психологічних особливостей здобувачів освіти, зміцненні та збереженні їхнього психологічного здоров'я, надання їм необхідної допомоги з адаптації до інтегрованого освітнього середовища, сприянні особистісному розвитку та передбачає:

- 1) надання психологічної допомоги під час адаптації умов провадження освітнього процесу в Коледжі;

- 2) підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу;

- 3) соціально-психологічну діагностику, моніторинг особистісного розвитку, прогнозування змін освітньої ситуації та визначення її основних тенденцій.

Такий супровід здійснюється соціальним педагогом або практичним психологом.

- соціальний супровід – заходи щодо створення умов для соціальної та соціально-побутової підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, у тому числі надання інформації та допомоги щодо входження в академічну спільно-

ту Коледжу, отримання технічних засобів реабілітації, організації волонтерської допомоги для підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Основною метою соціального супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами є подолання їхньої соціальної ізоляції, сприяння збереженню і підвищенню соціального статусу, залучення до всіх сфер суспільного життя. Соціальний супровід здійснюється батьками або особами, уповноваженими ними, за можливості – соціальним педагогом або практичним психологом, студентськими організаціями, волонтерами;

- - технічний супровід – полягає у забезпеченні здобувачів освіти технічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Він має компенсувати функціональні обмеження і забезпечувати їм доступ до якісної освіти.
- фізкультурно-спортивний супровід – полягає у заохоченні здобувачів освіти до активних занять фізичною культурою та окремими видами спорту, участь у змаганнях різного рівня. Даний супровід має на меті зміцнення мотивації до здорового способу життя та передбачає поліпшення психофізичного стану здобувачів освіти і підвищення їх інтелектуальної працездатності. Супровід здійснюється викладачами циклової комісії фізичного виховання;
- професійна адаптація полягає у забезпеченні додатковими можливостями в межах фахової підготовки, через їхнє залучення до практичної роботи, професійного зростання, заняття у гуртках. Також професійна адаптація може здійснюватися шляхом проходження виробничої практики.

3.2. Творчий розвиток здобувачів освіти може бути реалізований шляхом залучення їх до творчих проєктів, мистецьких заходів.

3.3. Супровід розпочинається з моменту вступу особи з особливими освітніми потребами до Коледжу й триває протягом навчання у закладі освіти. Усі перелічені складові системи супроводу вступають у дію поступово і можуть діяти одночасно, доповнюючи одна одну.

3.4. З метою створення належних умов для забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу в Коледжі можуть бути обладнані пандуси, ресурсні кімнати, приміщення для надання консультацій практичним психологом, відпочинку, особистої гігієни, медичного обслуговування; зали для занять з лікувальної фізкультури тощо.

3.5. На початку кожного навчального року циклові комісії вивчають контингент здобувачів освіти, які зараховані на навчання до Коледжу, з'ясовують інформацію про наявні порушення функцій, ступінь їх компенсації та потреби в соціальних послугах в процесі навчання, визначають необхідні напрямки співпраці колективу циклових комісій і здобувачів освіти відповідно до індивідуальних потреб та потенційних можливостей здобувачів.

4. Прикінцеві положення

4.1. Коледж надає освітні послуги здобувачам освіти з особливими освітніми потребами за рахунок коштів державного замовлення, інших, не заборонених законодавством, джерел.

4.2. Наказом директора Коледжу за рішенням педагогічної ради Коледжу вносяться зміни та доповнення до цього Положення, затверджується його нова редакція або Положення скасовується.

4.3. Положення набуває чинності з моменту його введення в дію наказом директора Коледжу.

4.4. Положення оприлюднюється на вебсайті Коледжу.

4.5. Положення підлягає перегляду та доопрацюванню відповідно до змін нормативної бази України в сфері фахової передвищої освіти.

Заступник директора з НМР

Заступник директора з ВР

Завідуюча технологічним відділенням

Завідуюча електромеханічним відділенням

Юрисконсульт

Алла КАРАГУЦА

Наталя ЧЕБАН

Оксана ЛУБЕНЕЦЬ

Наталія ІЩЕНКО

Катерина МЕЛЕНТЬЄВА